LITT HISTORIKK

Vestre Sogn gård — g.nr. 49

Solvang Kolonihager ligger på Vestre Sogn gårds grunn. Gården nevnes for første gang i begynnelsen av 1300-tallet. Navnet har den etter Sognsvann, som gården ligger ved. Den første kjente eier var Sigurd Nib, men bruket er nok mye eldre og alt i steinalderen streifet det trolig om mennesker i de traktene som seinere skulle bli Solvang Kolonihager. I verket «Akersgårdene» hører vi således om hvordan jegere og fangstfolk har jaktet på rådyr og elg med steinøkser og flintkniver. Denne fangstkulturen ble seinere avløst av en mer bofast åkerkultur med de tre grunnpilarene: husdyr, korn og jernøkser.

Ifølge biskop Eysteins Jordebog eide Nannestad prestebol (gammelt uttrykk for jord som er lagt til et prestekall) 1/2 markebol i Sogn, og ennå i slutten av 1500-tallet er eiendommen i kirkelig eie. I Huitfeldts stiftsbok er den således i 1542 oppført som Margaretha-kirkens provsti i Maridalen og i 1575 som Aker prestebol. Først i 1610 er gården nevnt som krongods (doméne). Staten eide den til 1659 da den ble gitt som et brukelig pant til rådmannen i Christiania, Boye Sønnichsen.

Ved kongelig skjøte av 1. mai 1662 ble eiendommen solgt til borgermester Nils Lauritssøn. Han har mest sannsynlig makeskiftet gården med Kronen. I alle fall fikk landkommissær Nicolaus Paulsson Orloff kongelig skjøte på eiendommen den 1. juni 1662. På denne tiden gikk det en spekulasjonsbølge blant de velsituerte og de fleste gårdene i Oslo-området ble i løpet av kort tid overført til byens rike borgere. Bl.a. kan det nevnes at daværende borgermester Nils Lauritssøn, som var eier av Vestre Sogn gård i 1 måned, samtidig eide en del andre gårder, bl.a. Tokerud, Fossum, Stovner og Bredtvedt. I tiden fremover hadde Vestre Sogn en rekke forskjellige eiere og i 1700-årene ble jorda leid ut til bygselsmenn.

Solvang Kolonihager blir til

Det er all grunn til å innlede dette kapitlet med noen sitater fra skriftet «Kolonihagesaken i Norge», (ved Nils Eriksen, Bernh. Reium og K. Østlid): «Da Renholdsverket ikke har større interesse av selve gårdsdriften på Vestre Sogn, er der opptatt forhandlinger med kolonihagekomiteen om overtagelse av jordveien.» Dette var innledningsordene til Oslo formannskaps sak nr. 2221 den 6. oktober 1926. Bak dette upersonlige uttrykk «er der opptatt forhandlinger», står så vidt vi vet kontorsjef Magnus Strandmyhr. Han fikk allerede i 1921 slått fast at kolonihagene ikke var å betrakte som midlertidige. Han mente også at passende arealer i byens nærhet burde disponeres til nye permanente anlegg. Det er derfor rimelig å tro at Strandmyhr, sammen med andre interesserte, tok opp arbeidet for et permanent anlegg på Vestre Sogn, etter at bygartneren hadde fått den jord som trengtes.

Også i andre henseender er formannskapsbeslutningen bemerkelsesverdig når det gjelder enigheten. Komitéen uttaler at jordveien egner seg utmerket til kolonihageanlegg og anbefaler derfor enstemmig at eiendommen overføres fra Renholdsverket til Leiegårdsadministrasjonen. Hverken Renholdsverket eller Parkvesenet hadde noen innvendinger til dette.

Etter dette foreslo rådmannen at det skulle utarbeides planer som på forhånd burde godkjennes av formannskapet. Til slutt heter det: «Eiendommen kan neppe få en bedre utnyttelse enn til kolonihager». Så langt sitater fra «Kolonihagesaken i Norge». Prisen for dette arealet som var ca. 250 mål, ble den gang satt til kr 167.300,—.

I tiden som fulgte ble det et hektisk arbeid innen de kommunale myndigheter. Hva ville anlegget koste etter bygartnerens og reguleringssjefens utarbeidede planer? Utgiftene ble anslått til kr 322.000,—. Senere ble planene omarbeidet og redusert til kr 284.000,—. Dette beløpet ble sammen med overtakelsessummen av eiendommen (kr 167.300,—) debitert kolonihageanlegget.

Saken gikk videre til finansutvalget, borgermesteren og leiegårdsstyret. Leietider, kontraktforhold og amortisasjonstid med ventetid osv. skulle klarlegges.

Angående kontrakten ble det sagt at forholdet mellom kommunen og parsell-leierforeningen skulle ordnes som mellom kommunen og Sogn hagekoloni. Denne kontrakten, som i tilbørlig grad sikret kommunens interesser, hadde bestått sin prøve. Forholdet mellom kom-

munen og kolonihage-leierne ble derfor foreslått ordnet ut fra forutsetningene i borgermesterens skriv av 5. juli 1928, i det vesentlige identiske med gjeldende kontraktbestemmelser for det eksisterende kolonihageanlegget på Vestre Sogn. I overensstemmelse med det som er anført foran anbefalte borgermesteren at bystyret skulle fatte følgende vedtak:

1. Som forskudd på det ekstraordinære budsjett for 1929—30 bevilges av lånefondet inntil kr. 150.000,— til nytt kolonihageanlegg på Vestre Sogn, i det vesentlige overensstemmende med bygartnerens planer.
2. Det beløp som omhandles i punkt 1 amortiseres i løpet av 40 år.
3. Forholdet mellom kommunen og kolonihageleierne ordnes av leiegårdsstyret ved kontrakt som forelegges formannskapet til approbasjon, og som i det vesentlige er overensstemmende med borgermesterens forutsetninger i foranstående innstilling.

Oslo, den 18. august 1928

Jacob Høe (sign.)

Halvor Paulsen (sign.)

Finansutvalget behandlet saken den 10. september 1928. Utvalgets flertall på 4 medlemmer fant ikke å kunne gi sin tilslutning til at det ble gitt en bevilgning som forskudd på det ekstraordinære budsjettet til et foretagende som dette. De henviste derfor den videre behandling til kommende budsjettbehandling. Mindretallet på 2 medlemmer tiltrådte borgermesterens innstilling. Saken ble behandlet i formannskapets møte den 19. september 1928 og besluttes med 13 mot 8 stemmer forelagt bystyret med innbydelse til å fatte vedtak i overensstemmelse med finansutvalgets *mindretalls* innstilling.

I den kommunale kolonihagekomitéen diskuterte man om kolonihagebevegelsens samfunnsgagnlige verdi kunne økes enda mer. Man vedtok derfor at en skulle prøve å få tillatelse til at familiene kunne bo i hyttene hele sommeren. Dermed ville de fungere som feriekolonier. Hyttene ville i så fall måtte bygges større.

Komitéen drøftet forskjellige alternativer som måtte overveies i forbindelse med fast sommerbeboelse. Bl.a. om vannforsyningen etter de foreliggende planer ville strekke til. Kolonihyttene måtte bygges og

utstyres etter en høyere standard enn det som var vanlig. Alt innen en viss kostnadsgrense.

Kolonistene skulle selv bygge sine hytter. Det skulle påsees at kravene til bebyggelse ble overholdt. Etter oppdrag fra komitéen gjorde bygartner Marius Røhne forskjellige utkast. Da det viste seg at disse utkastene tok hensyn til både estetiske og praktiske krav ble de av kolonihagekomitéen mottatt med stor interesse.

Utkastene ble i sin endelige form oversendt til Aker kommunale myndigheter for approbasjon. Hyttene var opprinnelig beregnet til å koste ca. 1000 kroner.

Arbeidet var nå kommet så langt at de første 117 hagekolonistene kunne rykke inn i Solvang. Leiegårdskontoret sto for tildelingen av parsellene. Til de utlyste parseller var det 232 søkere og Oslo kom. kolonihagekomité innkalte skriftlig de 117 som i denne omgang nådde fram. Bernhard Reium, som da var komitéens formann, erklærte seg villig til å være behjelpelig med å stifte forening den 11. juli 1929.

Kolonihagekomitéen hadde vedtatt at anlegget skulle deles opp i 4 avdelinger. Avdelingene skulle ha et betydelig selvstyre, men de spørsmål som var av felles interesse for hele anlegget skulle behandles og avgjøres av et fellesstyre valgt av avdelingsstyrene.

Den 11. juli 1929 ble det første styret valgt på Solvang avdeling 1. Etter forslag fra Bernhard Reium ble Harald Berntsen valgt til avdelingens første formann. Da kolonistene var ukjente for hverandre ble det øvrige styre valgt på den originale måten at man tok parsellnumrene 10, 20, 30 osv., eller numrene nærmest hvis vedkommende ikke var til stede.

På en ekstraordinær generalforsamling den 28. august 1929 var navnespørsmålet oppe til behandling. Det forelå en rekke forslag, men ved voteringen ble Harald Amundsens forslag «Solvang Kolonihager» vedtatt med 100 mot 6 stemmer.

Byggesaken

Byggekomitéen, som besto av Magnus Torbensen Kjær (formann), Harald Berntsen og Sigurd Simonsen, sendte allerede den 9. august 1929 en skrivelse til Kolonihagekomitéen om å få fortgang med byggesaken slik at den kunne være klar til våren 1930. Da ville sannsynligvis avdelingene 2, 3 og 4 konstituere seg.

Kollektiv innsats fra pionértiden. Bildet er tatt i 1929.

På felles generalforsamling den 28. mars 1930 forelå 7 godkjente tegninger på hyttetyper. En av disse var tegnet av byggekomitéens formann, Magnus Torbensen Kjær.

I styremøte den 24. april 1930 meddelte formannen at tillatelse til å bygge var i orden. En del av kolonistene tok straks til med forberedelsene. Imidlertid hadde det vist seg å være upraktisk med en byggekomité for hver avdeling. Etter forslag av bygningssjef Munch i Aker kommune ble det derfor ansatt en ansvarshavende for alle 4 avdelingene. Avd. 3 foreslo Thomas Gudmundsen – noe som også ble anbefalt av avd. 1 — og han ble ansatt.

Pliktarbeid ble satt i gang allerede våren 1930. Det var i første rekke istandsettelse av veier, beplantning og bortsprengning av fjell arbeidet dreide seg om. Steinen som ble sprengt bort ble kjøpt av kolonistene og brukt til grunnmur etc. Til en del av dette arbeid fikk avdelingene lånt kr. 1000 av Oslo formannskap.

Rundt anlegget på avdeling 1 skulle det langs ytre gjerde plantes syrin. Etter Torbensen Kjærs ansøkning til Aker boligkontor fikk man tillatelse til å hente noen busker ved Huk på Bygdøy. Plantingen ved nedre port tok til i 1930, men da planene ble endret, ble det med dette.

Solvang 1930. — Alle avdelinger er etablert

«Me fekk det høgt og fritt.
Me fekk det vent og vidt.»
Arne Garborg

Ja, — dette er ord som kolonistene i Solvang Kolonihager kjenner — og vet å verdsette. Området ligger vakkert til og en må lete lenge for å finne maken.

I hjertet av innfallsporten og allfarveien inn til Nordmarka ligger dette vakre anlegget. Solvang i vinterdvale, skiløpere som kommer fra løypene på vestsiden av Sognsvann stanser opp her og skuer utover. Solvang kledd i sin vakre sommerdrakt, fotturister, familier med barn og andre spaserende stanser og ånder inn den herlige duften av blomster og trær og skuer ut over byen og Oslofjorden.

Jordsmonnet er utmerket. Men arealet, som for en stor del ligger på Sognsvann-morénen, har dalsøkk og høydedrag. Disse skapte nok i sin tid en del problemer for bygartneren, Marius Røhne, under arbeidet med reguleringsplanen. Kanskje bygartneren tok det som en utfordring? Hans løsning av problemene er etter kolonistenes mening glimrende. La oss ta med litt fra Oslo Kommunes skriv av 1932: Solvang Kolonihager er, i motsetning til de her i Norge tidligere kjente anlegg, blitt uforholdsmessig dyrt. Men til gjengjeld er det jo forutsetningen at det skal bli Skandinavias vakreste kolonihager, — et mønsteranlegg. Ennå er ikke Solvang ferdig utbygget og før den i reguleringsplanen forutsatte grenseplanting, som skal oppdele kolonihagen i mindre avdelinger, blir utført og vokser til, er det vanskelig å danne seg et helhetsinntrykk.

Som kommunen konstaterte var det en dyr planløsning og økonomiske hensyn satte da også en stopper for at bygartnerens flotte plan fullt ut ble gjennomført. Vi tør likevel påstå at Solvang Kolonihager med sine vakre hytter og store, velstelte parseller er blant de vakreste i Norden.

Nå har det gått 50 år siden starten, og i løpet av disse årene har det vært til dels kraftige strider om bevaringen av vårt vakre anlegg. Men ved denne milepelen er det med glede en kan slå fast: Kampen er kronet med seier — Solvang vil bestå!!

La oss til slutt i denne historikken minnes pionérene med varme tanker. — Deres innsats har risset runer i Solvangs historie.

Organisasjonsformen

I 1930, etter at samtlige 4 avdelinger var etablert, ble alle medlemmene innkalt til et fellesmøte. Her ble det vedtatt at avdelingsformennene — sammen med et femte medlem, som de selv skulle finne fram til — skulle fungere som fellesstyre.

Det viste seg snart at kolonistene hadde vært heldige med valget av sine fremste tillitsmenn. De var alle rutinerte organisasjonsfolk og med liv og lyst gikk de nå inn for kolonihagesaken. Av protokollen fremgår det således at det i de første månedene av 1930 ble avholdt ikke mindre enn 25 møter.

Året etter ble fellesstyret utvidet til å omfatte samtlige medlemmer av avdelingsstyrene. Denne i og for seg demokratiske forandringen viste seg i praksis å være meget uheldig og styremøtene gikk stort sett med til å få vedtatt protokollen fra forrige møte. I 1932 fant man det derfor nødvendig å velge et arbeidsutvalg som skulle forberede sakene og legge disse fram for fellesstyret i plenum. Heller ikke denne ordningen fungerte bra og det ble seriøst foreslått at «de nåværende avdelinger oppheves, – og det velges et styre på ni medlemmer. Styret kan, – hvis det finner det nødvendig – nedsette komitéer som får til oppgave å arbeide med spesielle saker.» Dette ble det ikke noe av. Avdelingsformen ble opprettholdt og fellesstyret ble bestående av avdelingsformennene og et medlem til fra hver av avdelingene. — Formannen skulle velges på felles generalforsamling med 2/3 flertall. Etter dette ble fellesstyret noe mer «lettrodd», men med protokolldebatten var det ikke slutt.

I 1937 ble det vedtatt at protokollen skulle ferdigskrives før man gikk fra hverandre. Nå gikk det bedre og denne arbeidsformen ble brukt i mange år fremover. Belastningen på de ledende tillitsmennene ble etter hvert så stor at generalforsamlingen i 1965 vedtok at en skulle forsøke med en forretningsfører, valgt for et år av gangen. Jens Stidahl ble valgt. Samme år ble det også valgt en komité som skulle forsøke å finne fram til en ny og forenklet administrasjonsform. Komitéens forslag, og et eget forslag fra styret, fikk sin første behandling på generalforsamlingen 1966 og ble endelig vedtatt den 24. november 1967. Den viktigste endringen med vedtaket var at felles generalforsamling ble avløst av et representantskap. De viktigste paragrafene er som følger:

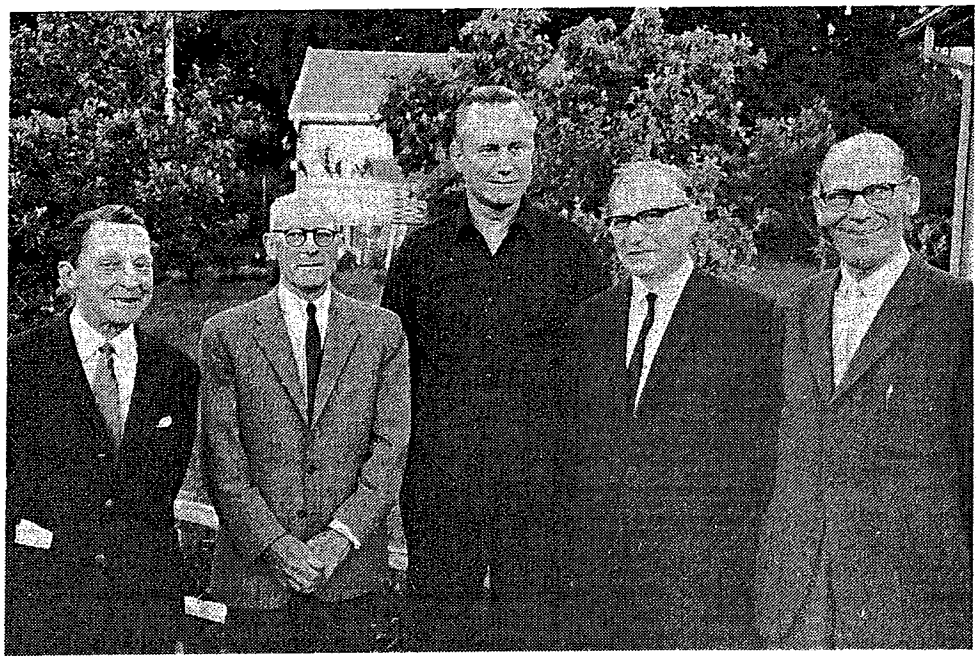

Representantskapets første styre.
Fra venstre: *Arne Vogt, avd. 4. Wiggo Halvorsen, avd. 2. Asbjørn Bielig, avd. 1. Jorulf Grue, avd. 3. Aage Premer, avd. 5.*

§ 1.

Solvang Kolonihagers nødvendige fellessamarbeid skal ivaretas, koordineres og ledes av et representantskap hvis medlemmer er valgt på avdelingenes årsmøter for 2-års perioder. Hver avdeling har rett til en representant for hvert påbegynt 25 medlemmer.

§ 2.

Representantskapet skal påse at hvert enkelt medlem og hver enkelt avdeling overholder lovene og de beslutninger som er fattet og at de sikres de rettigheter de har.

Representantskapet skal videre behandle og avgjøre alle saker av felles interesse, så som privetspørsmål, ytre innhegning, vann- og strømforsyning, handelsvirksomhet og annet som naturlig faller inn under fellessamarbeidet.

I overensstemmelse med de nye vedtektene møttes de avdelingsvalgte representantene til sitt første møte den 14. juni 1968 i forsamlings-

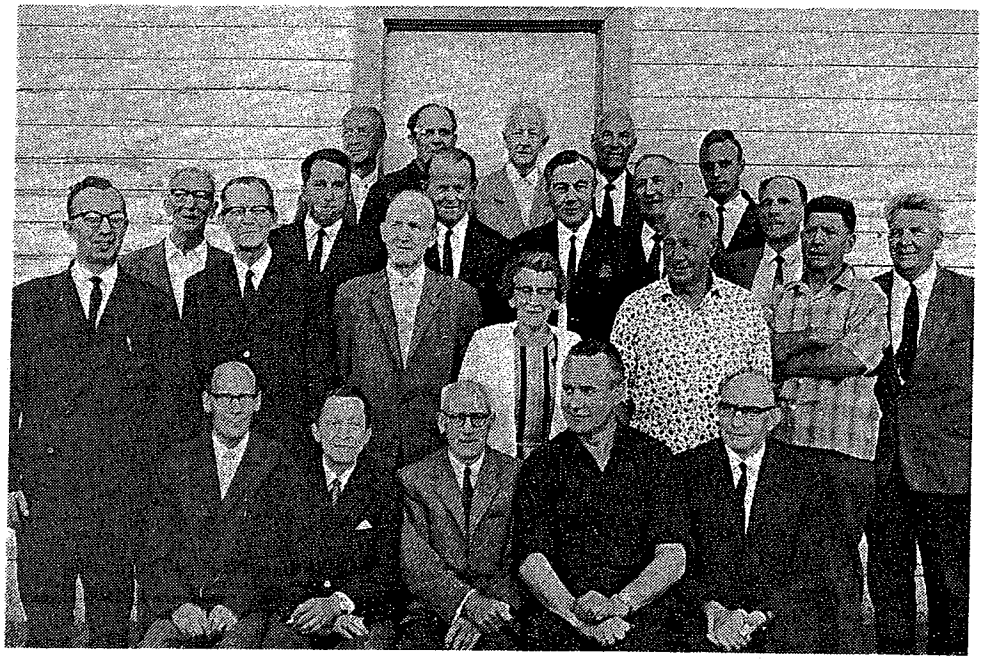

Representantskapets første representanter fra avd. 1, 2, 3, 4 og 5.

huset på avdeling 1. På møtet ble representantskapets første styre valgt og disse var: Asbjørn Bielig (avd. 1), Wiggo Halvorsen (avd. 2), Jorulf Grue (avd. 3), Arne Vogt (avd. 4) og Aage Premer (avd. 5). Styret konstituerte seg selv med Wiggo Halvorsen som formann. Ordningen med forretningsfører fortsatte og Jens Stidahl ble gjenvalgt og fungerte inntil sykdom umuliggjorde det. I 1974 ble stillingen «redusert» til regnskapsfører og Leif Berg fungerte som sådan fram til 1978 da han ble avløst av Otto D. Hansen.

Fellesstyrets, senere representantskapets, virksomhet har vært mangesidig og omfattende, og utallige er de små og store sakene som er behandlet og har funnet sin løsning.

Myndighetene har gjennom alle år betraktet Solvang Kolonihager som en enhet og alle forhandlinger og nødvendige kontakter har følgelig gått gjennom fellesstyret. På det interne plan har det virket som et koordinerende organ avdelingene imellom. Det har behandlet og fattet vedtak i alle saker som har vedrørt fellesskapet og har organisert og latt utføre de tiltak som det har vært pålagt, eller som det har vært fornuftig å løse med et sentralt opplegg.

For øvrig har den enkelte avdeling, innen den ramme som leiekon-

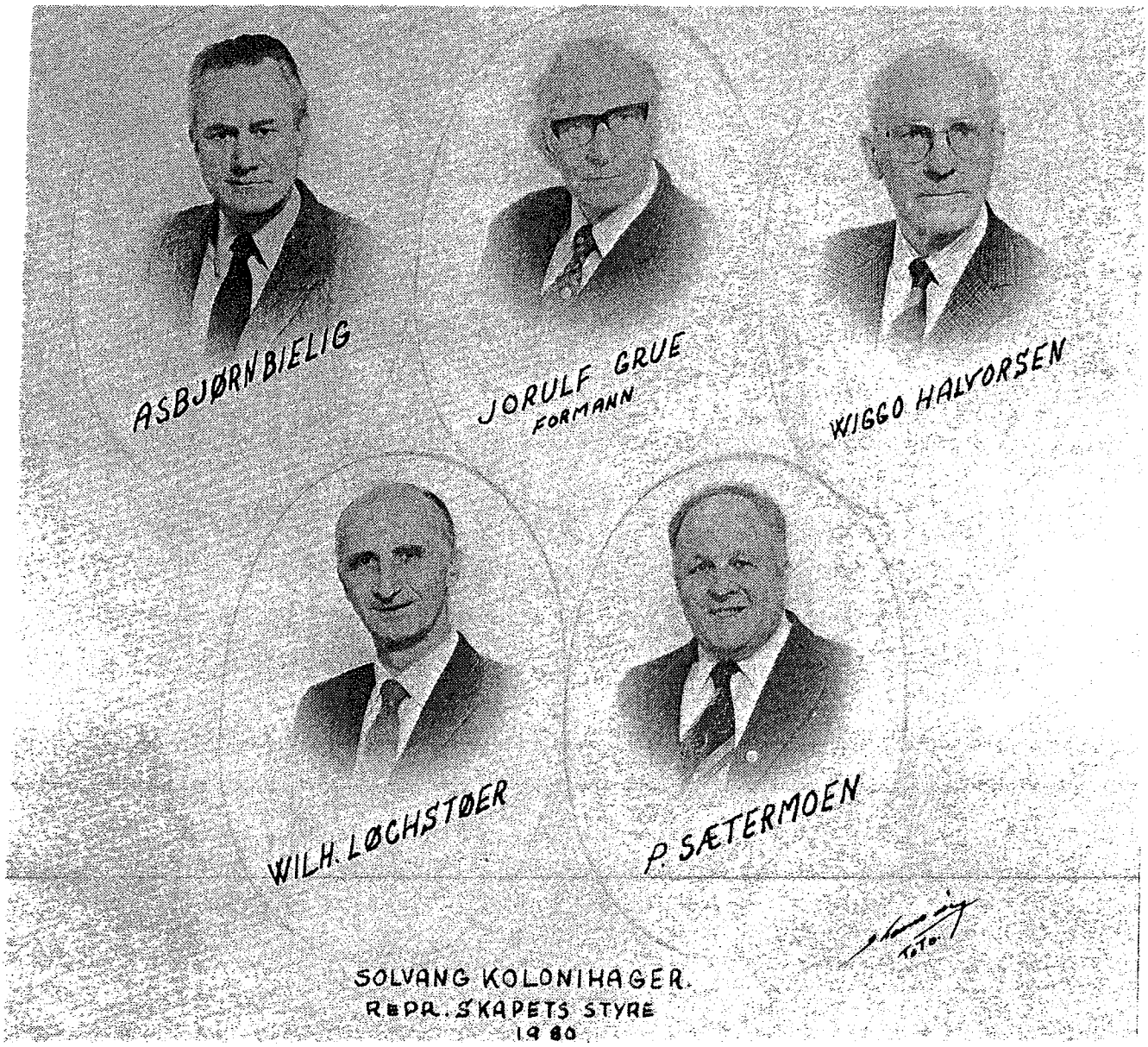

trakten og de felles lover og regler bestemmer, fritt kunnet administrere og legge opp sin egen virksomhet. Imidlertid er det fellesstyrets ansvar å påse at det ikke forekommer overtramp — hverken av den ramme som loven setter, eller mot enkeltmedlemmets rettigheter. I den utstrekning et avdelingsstyre har funnet det ønskelig har fellesstyret også tatt del i løsningen av «lokale» problemer.

En rekke av de større sakene som er behandlet og har funnet sin løsning, vil vi senere komme tilbake til i beretningen. Her vil vi derfor bare i stikkordsform liste opp noe av det som har stått sentralt og som har fått varig verdi: Bygge- og reguleringsplanene. Hyttetypene. Senere

tilbygg og verandaer. Vannforsyningen og drenering. Strømforsyningen og problemene med kraftledninger i form av luftstrekk og jordkabler. Det ytre gjerde og vedlikeholdet av dette. Beplantnings- og ordensregler. Handelsvirksomheten og kollektiv personbefordring.

La oss også nevne den innbitte motstandskampen mot de reguleringsplaner som først delvis, senere fullstendig, ville ha utradert hagen vår. Slik kunne vi fortsette, men la oss nøye oss med å takke alle våre trauste forgjengere som med sitt aktive arbeid la grunnlaget for det vi nå kan nyte fruktene av.

Fellesstyrets formenn gjennom 50 år har vært:

1930—31	Øivind Kristiansen	1952—57	Emil Paulsen
1931—32	O. M. Fredriksen	1957—60	Wiggo Halvorsen
1932—33	Chr. Grønsund	1960—61	Ole Sæterdal
1933—34	Emil Paulsen	1961—65	Wiggo Halvorsen
1934—35	Rolf Imislund	1965—68	Anders Sukke
1935—38	Gustav Strøm	1968—76	Wiggo Halvorsen
1938—52	Thv. Østensen	1976—	Jorulf Grue

Handelsvirksomheten

Solvang Kolonihager lå i sin tid «langt ute på landet» og et tilstrekkelig butikktilbud fantes ikke i rimelig nærhet. Dette kompliserte hverdagen for de til dels barnerike familiene. Vel var det så at det innen hagen var en ganske betydelig omførselshandel og at både private kjøpmenn og Oslo Samvirkelag (avd. 8) dessuten tok opp bestillinger og bragte ut varene. Men behovet for en egen forretning var like vel påtrengende. Fra første stund arbeidet da også fellesstyret for å få etablert en slik.

En rundspørring blant våre medlemmer viste at de fleste var interessert i å få en kooperativ butikk og da det også var Ullevaal Samvirkelag som kom med det beste tilbudet, var saken klar. De fikk enerett til all handel innen hagen og reiste i løpet av kort tid et handelshus på 85 kvadratmeter. Forretningen ble åpnet den 2. juli 1932, men allerede fra starten av viste det seg at det var for lite.

Lange køer i en sommervarm butikk førte omgående til at det ble reist sterke krav om en utvidelse. Dette førte ikke fram og selv ikke truselen om oppsigelse av kontrakten, ga noe resultat. Andre muligheter ble undersøkt og nye henvendelser gjort. Det eneste som skjedde

var at årene gikk. Plutselig var krigen der og saken ble lagt på is fram til etter 1945.

Hele saken om et mer tilfredsstillende handelshus kulminerte i 1947 da et siste krav om en filial på avdeling 3 eller 4, ble satt fram. Også dette uten å finne gehør. Om det var en felles henvendelse fra kvinneforeningene, hvor det bl.a. heter: «Vi tilbringer vår beste tid av sommerdagene med ventetid hos kjøpmannen og sliter unødvendig med lange veier», som var den utløsende faktor vet vi ikke. Et faktum er imidlertid at fellesstyret besluttet å gjøre alt for selv å bygge et eget handelshus.

Høsten 1949 var planene klare. Tomten var stukket ut, tegningene forelå og alle nødvendige tillatelser var innhentet. Men hva med økonomien?

På ekstraordinær felles generalforsamling den 17. september 1949 ble det vedtatt at samtlige medlemmer skulle kjøpe minst 5 andelsbevis, pålydende kr. 10,00. Disse skulle senere, når fellesstyret fant det mulig, innløses etter loddtrekning og til pari kurs uten rentetillegg.

Fellesstyret fikk også fullmakt av generalforsamlingen til å søke om et kassakreditt-lån i Fellesbanken A/S, stort kr. 25 000,—. Som sikkerhet for lånet ble stilt: Pant i tomt, det vordende handelshuset og med fellesstyrets medlemmer som selvskyldnerkausjonister. — Søknaden ble sendt Fellesbanken A/S den 12. oktober 1949.

Det kom svar fra Fellesbanken A/S, datert den 29. oktober 1949, som erklærte seg villige til å yte et byggelån, stort kr. 25 000,—. Som sikkerhet for lånet forutsatte banken deponert bl.a.:

1. 1ste prioritets panteobligasjon kr. 25 000,— med pant i leieretten til tomten og det oppførendes handelshus. Pantobligasjonen utstedes og underskrives av fellesstyret straks, men blir først å tinglyse sammen med leiekontrakten når Oslo kommune har gitt sitt samtykke til pantsettelsen,

2. solidarisk selvskyldnerkausjon kr. 25 000,— fra fellesstyrets medlemmer, nemlig:

   Thv. Østensen, Reidar L. Roos, A. Vogt, Frithjof S. Andersen, Petter Waglen, E. Østerbø, Asbjørn F. Arnesen, E. Paulsen, L. Frisholm og kullgrosserer Ole Sæterdal,

ANDELSBEVIS

SOLVANG KOLONIHAGERS FELLESSTYRE

erklærer herved å være blitt innehaveren av dette andelsbevis, skyldig

10 — TIKRONER 00/100

№ 2338

FOR SOLVANG KOLONIHAGERS FELLESSTYRE 1951.

Formann.

VEDTEKTER:

1. Inntektene ved salg av disse andelsbevis kan kun benyttes til nedskrivning av anleggsomkostninger ved det oppførte handelshus i Solvang Kolonihager.
2. Dette andelsbevis kan kun overdras til medlemmer av Solvang Kolonihager.
3. Andelsbeviset kan innløses til den tid Solvang Kolonihagers Fellesstyre bestemmer.
4. Andelsbeviset gir ikke rett til renter, men det kan etter generalforsamlingens beslutning bestemmes at et visst antall andeler skal uttrekkes med premie.
5. For øvrig skal enhver bestemmelse vedrørende andelsbevisene fastsettes i Solvang Kolonihagers vedtekter. Disse vedtekter skal godkjennes av generalforsamlingen.
6. Ved innløsning skal andelsbeviset overleveres Fellesstyret som da er forpliktet til å makulere det.

SOLVANG KOLONIHAGER

Fellesstyret 1951.

---

3. erklæring fra fellesstyret om at det vil sørge for at det i enkeltkontraktene med kolonihagens 494 medlemmer vil bli innført at hvert medlem er ansvarlig for kr. 50,— i anledning dette lån, iflg. generalforsamlingsbeslutningen av 17. september 1949.

Nå var alt klart og byggingen, som i stor utstrekning ble utført på dugnad med Peter Waglen som ansvarshavende, tok til.

Den første kontrakten om fremleie ble sluttet den 1. juni 1950 med Edgar Jacobsen A/S, Kolonialforretning, Akersgaten 63, som leietaker. — I de 30 årene som er gått, har flere forskjellige forretningsdrivende hatt ansvaret for driften. — I jubileumsåret er det Stein Mejlbo som driver handelshuset under navnet «Steins Snarkjøp».

— Det tok lang tid før denne forretningen ble en realitet, men sikkert er det at den har fylt og fortsatt fyller et behov.

Verre har det gått med Samvirkelagsbutikken. Et samspill av stadig synkende omsetning (Studentbyens Varehus) og vanskeligheter med å skaffe personale gjorde at Ullevaal Samvirkelag gjennom noen år — delvis med fellesstyrets hjelp — leide bort bygningen. Det viste seg likevel snart at det ikke var grunnlag for fortsatt drift, og Samvirkelaget, som ønsket å bli løst fra kontrakten, tilbød Solvang Kolonihager å kjøpe bygningen. — Vi slo til og for en symbolsk pris på kr. 900,— overtok vi den.

I noen år ble «huset» leid ut til kontor- og lagervirksomhet, men disponeres nå av representantskapet til egne formål. Bl.a. er savnet av arkiv, kontor- og møtelokale eliminert.

Elektrisitetsforsyningen til — og gjennom hagen

Allerede i 1931 — året etter stiftelsen — ble spørsmålet om strøm i hyttene tatt opp. Gjennom forhandlinger med Aker E-verk kom man fram til et akseptabelt resultat. Da reguleringsvesenet ikke ville gå med på annet enn jordkabler, måtte saken av økonomiske grunner stilles i bero. — I 1939 ble saken fremmet på ny. Ved tyskernes innmarsj i Norge våren 1940 var det ennå ikke funnet noen løsning. —

Etter krigens slutt i 1945, ble saken gjentatte ganger tatt opp med Oslo Lysverker. — Under henvisning til den vanskelige materiell- og mannskapssituasjonen ble den hver gang avvist. — Så en dag kom vi vinteren 1953—1954 fram til en avtale. E-verket skulle føre strøm fram til tre transformatorer. Fra disse skulle Solvang Kolonihager selv bekoste, ha ansvaret for og vedlikeholde distribusjonsnettet med stolper og strekk. Arbeidet i terrenget tok til våren 1954 og innen sommeren var over var strømmen ført fram til samtlige hytter.

Også på andre måter har elektrisiteten påført oss store «belastninger». Over området gikk det høyspent-strekk og nye sikkerhetsbestemmelser førte til at et ti-talls hytter måtte flyttes. Senere bygde Oslo Lysverker sitt store transformatoranlegg — Sogn innføringsstasjon. Tilførselsveien til denne ble lagt som en fortsettelse av Nordbergveien gjennom hagen. Veien ble, og er fortsatt sterkt trafikkbelastet, til dels av tunge anleggsmaskiner, nå også til Oslo kommunes driftssentral for de tekniske etater. — Fra innføringsstasjonen distribueres

strømmen gjennom oljekabler til forskjellige deler av byen og en rekke kabelgrøfter krysser gjennom hagen. Gravearbeidene berørte både veier, fellesområder og parseller og har til dels vært sterkt belastende. Oslo Lysverker skal likevel ha honnør for den hensynsfulle måten de gikk fram og de har istandsatt bra etter seg.

Hvem søker seg til Solvang Kolonihager?

De som i sin tid tok Solvang's jomfruelige parseller i besittelse var etablerte familier — gjerne med ett eller flere barn. Etter 50 år er det naturlig nok ikke så mange igjen av de opprinnelige medlemmene. Mange har gjennom årene av en eller annen grunn funnet det nødvendig å selge, mens andre er innhentet av livets lov. En rekke av hyttene er imidlertid overtatt av barn eller barnebarn. Det er også eksempler på at etterkommere i 2. og 3. generasjon har kjøpt andre hytter som ble til salgs.

I de forskjelligste sammenhenger brukes visdomsordene: «Gjennom kjennskap til vennskap». For Solvang's vedkommende kan en gjerne snu litt på ordene. For mange er det som nettopp gjennom vennskapsbesøk fikk sitt første kjennskap til alt det verdifulle kolonihagelivet gir den enkelte og familien. For noen utviklet dette seg til en ren besettelse og de ga seg ikke før de klarte å skaffe seg sin egen hytte.

Mange hytter er gjennom årene omsatt på det åpne marked og ikke så få av disse eies nå av personer som ved oppsøkende spaserturer, eller ved oppslag på tavlene, kom i kontakt med en som ville selge.

Noen har også vært så heldige å få tilslag på billetter de har lagt inn på en av de få salgsannonsene som har dukket opp i dagspressen. De varianter av overdragelser som her er nevnt har hatt i seg en garanti for at de fleste som er tatt opp som medlemmer har visst hva de har gått til. Det har derfor vært naturlig for dem å skjøtte vel om så vel hytta som parsellen. De har raskt funnet sin plass i hagens særegne og verdifulle fellesskap.

Når det gjelder «befolkningens» alderssammensetning så utviklet den seg fra de opprinnelige unge barnefamiliene til et samfunn med en stadig høyere gjennomsnittsalder. I enkelte perioder har det vært svært få barn i hagen. I de senere årene har dette endret seg noe. Vi får håpe at denne utviklingen vil holde fram, slik at vi kan glede oss over enda flere barns lykkelige lek i vårt trafikksikre miljø.

Enda flere ja! Her berører man dagens sentrale problem. Omsettingen av bestående hytter er ikke — og kan aldri bli — så stor at alle de som ønsker det kan få sitt ønske oppfylt. Skal det bli mulig må det anlegges nye hager. Vi som kjenner kolonihagene og vet hva de står for, oppfordrer på det mest innstendige myndighetene til å satse på denne sektoren. Ja, selv på våre stramme kommune-budsjetter bør man finne dekning. I sannhetens navn vil vi hevde at det er få investeringer som gir en så god «avkastning», så vel på det menneskelige som det miljømessige plan som nettopp kolonihagen.

I «gamle dager» hadde de fleste mennesker adgang til et lite jordstykke hvor de kunne dyrke sine egne produkter. Etter hvert som industrialiseringen trengte seg fram, og urbaniseringen tiltok, ble dette slett ingen selvfølge. Boligforholdene var gjennomgående meget dårlige og i arbeiderfamiliene slet man med helseproblemer og elendig økonomi. For å motvirke dette begynte en derfor her i landet — for mer enn 75 år siden — å organisere arbeiderhager og småhager. Større jordområder ble stykket opp i parseller. Disse ble tildelt familier, som gjennom sin egen innsats, kunne styrke økonomien og hente helse og rekreasjon i landlige omgivelser.

Stort sett var dette også situasjonen da Solvang Kolonihager ble anlagt og i årene som fulgte. Følgelig ble parsellene stort sett nyttet til matauk. Plener fantes ikke, men noen sommerblomster avså man gjerne plass til. Og så etter hvert som pengepungen tillot det — dukket det opp stauder, bærbusker og frukttrær. Ja, til slutt tok man seg til og med «råd» til å anlegge små gressplener.

Plutselig var tyskerne der og med dem også mangel på mat. Hver ledig kvadratmeter jord ble lagt ut til matauk, eller skal vi si «livsfornødenheter». Også hjemmeavlet tobakk ble et viktig produkt. Fellesområdene ble spadd opp og mange parsell-leiere sikret seg i tillegg potetparseller like utenfor Solvang Kolonihager's område.

Endelig — etter 5 lange år — ble vi atter herrer i eget hus. Litt etter litt forandret parsellene seg på nytt. Nyttehagen ble redusert til et minimum og prydhagen overtok mer og mer. Etter noen år stoppet denne utviklingen opp. Selv om ingen i dag er tvunget til å dyrke for å overleve tar nyttevekst-arealene seg opp år for år. Nå er imidlertid dyrkingen hobby-betont og går som et naturlig element inn i den rekreative funksjonen som hagen i dag utviser og som behovet for er

større enn noen sinne. I vår rastløse tid, med stigende fritidsproblemer for både voksne og barn, trenger alle sunn avkopling og ro i sinnet. Hva er vel da mer avstressende og helsebringende enn nettopp vårt fredelige arbeid med jorden, med planter og blomster. — At vi i tillegg har gleden av å høste egne produkter gjør hobbyen enda mer verdifull.

Solvang's mange medlemmer har forskjellig bakgrunn. Noen av dem kommer fra familier som gjennom generasjoner har bodd i bysamfunn. Andre har hatt en oppvekst knyttet til landbruk og dyrking av jord. For disse representerer Solvang Kolonihager et bindeledd til barndommens oppvekstmiljø. La oss som et eksempel høre hva en eldre kvinnelig Solvang-kolonist sier:

«Min vogge sto i Lom. Barneflokken var stor og mange munner skulle mettes. Som den eldste måtte jeg ut for å livberge meg selv. Jeg kom til Oslo, men barndomshjemmet og fjellet med åkerlappen kunne jeg ikke glemme.

Jeg ble gift og barna våre vokste opp, men rotløsheten forsvant ikke. Omsider fikk vi vår egen kolonihage — og dermed også en annen tilværelse. — Min arv fra barndomshjemmet mitt var en gammel kubjelle, som jeg fikk av far min. Hver vår når vi flytter til kolonihagen vår er det med åpen bjelle. — Det skaper for meg en drøm om sommerliv og seterstell.

Når høsten kommer tar jeg bjella med til byleiligheten. Det er buferdsdag!» — —

Som tidligere nevnt har hagenes bruksmåte vekslet i årenes løp, men hele tiden har man opprettholdt bær- og fruktproduksjonen. Alle kjente bærsorter er representert med bringebær som den dominerende. Ved den siste landbrukstellingen, som omfattet hagebruk, ble det beregnet at det i Solvang Kolonihager var ca. 7000 løpemeter bringebærhekk. At vi også er en fruktprodusent av de helt store forstår vi når tallet 4000 frukttrær blir nevnt. Etter bestemmelsene skal det på Solvang kun være dvergtrær. Dessverre har feilleveringer og feilplantinger av krontrær funnet sted i ganske stort omfang. For øvrig er de stedlige betingelser for fruktdyrking gjennomgående gode. Således er temperatur- og le-forholdene forholdsvis gunstige. Jordbunnen derimot, som til dels består av morénejord og leirkvabb, gjør at ikke alle sorter frukttrær er like godt egnet.

Avlingene av bær og frukt er gjennomgående meget gode og av ypperlig kvalitet. I tillegg kommer så potet- og grønnsakproduksjonen.

De «lette» og tidlige sommergrønnsakene er naturlig nok mest populære, men enkelte av de som har oppbevaringsmuligheter dyrker også noe for vinterbruk.

Og så blomstene da. En uendelighet av vakre sommerblomster, fargesprakende stauder, prydbusker og roser i alle varianter møter øyet hvor man enn vender seg. Ja, i sannhet en «Edens Have» som gir næring til både kropp og sjel. Kan man finne jord som blir bedre utnyttet og gir større avkastning enn nettopp Solvang og de andre kolonihagene. Her kan man stelle med jorden og glede seg over alt det vakre. Her gies det mulighet for et verdifullt arbeidsfellesskap mellom foreldre og barn og her er idealsamfunnet for de eldre. Her er man i nær kontakt med naturen og fra dag til dag kan vi følge dens skaperkraft.

Om vinteren kan man legge sine søndagsturer til Solvang og selv om området ligger i dvale er det liv. Dyrespor krysser den hvite flaten og småfuglene venter på den godbiten man bringer med til dem. Snart skal trær og busker beskjæres. — Plutselig er vårløsningen der. Saften og sevjen stiger — og før en vet ordet av det er det grotid. Krokus og andre vårblomster titter fram. Knoppene brister, og så med ett står hele Solvang i blomst. Nå følger noen herlige sommermåneder med lange deilige dager. Disse dagene kommer også de yrkesaktive til gode. På relativt kort tid når man fra arbeidsplassen og den sommervarme storbyen ut til sitt sommerparadis.

Jo, godt har vi det på Solvang! Men tiden går dessverre så altfor fort og snart er den korte nordiske sommeren på hell. Ungene lurer seg til de første eplekartene, skolen tar til og snart er det på tide å flytte hjem til byleiligheten. Men ennå står mye igjen. — Årets avling skal berges og parsellen og hytta skal gjøres klar for en ny vinterdvale. Men kolonihagefolket går ikke i hi. Tankene er fortsatt i hagen. I de mørke vinterkveldene studeres det faglitteratur. Det legges planer for kommende sesong. En opp-pussing av hytta? En omlegging av beplantingen? Skal vi legge i vei med tilbygg? Ja, det å være hagekolonist gir fritiden mening og innhold på helårsbasis.

Vi har her bare nevnt det som dreier seg om den enkeltes lille hage og hva den gir. Men Solvang er også noe mer. Her treffes mennesker med forskjellig bakgrunn og livserfaring. Her lærer man å ta hensyn til sine medmennesker og deres behov. Her må man samarbeide og man kan søke råd og hjelp. Her knyttes vennskapsbånd og sammen med gode naboer kan en dyrke sine spesialinteresser, eller rett og slett ha

det hyggelig i vakre omgivelser. Kolonihage-tilhørigheten fremelsker det beste i hver enkelt og gir livet et nytt innhold. Ja, hvorfor ikke konkludere med det «Kolonist Solvang» førte i pennen i forbindelse med den undersøkelsen Oslo Byplankontor utførte i 1976, da Sogn og Solvangs fremtid skulle avgjøres:

«Kolonihagen gir trivsel, glede, forventning og et fullt liv istedenfor slapp tilværelse i sommervarm leilighet. Rik grøde av frukt og bær, som oppbevares eller konserveres og deles med slekt og venner, som for øvrig nyter dager og kvelder som gjester i disse avstressede omgivelser. Et nært og åpent samfunn gir tilhørighet og kontakt. Generasjonene lever side om side, det har betydning for barns og ungdoms utvikling og for de eldres trivsel. Eldre får et meningsfylt liv og holder seg lenger i form, samtidig som samfunnet innsparer meget betydelige summer på sykehus- og institusjonskontoene.»

SOLVANG AVD. 2

Avdelingens første medlemsmøte ble avholdt den 11. juni 1930. Dette ble gjort etter initiativ fra styret i avd. 3. — 40 parsell-leiere var møtt fram på «Lekeplassen» hvor møtet ble holdt.

Det første styret som ble valgt var følgende: Formann: Ole Pedersen. Nestformann: Hansen. Kasserer: Dahlen. Sekretær: Trygve Ruud. Styremedlem: Alf Paulsen. — Som suppleanter ble valgt Emil Paulsen og K. Andersen.

Terrenget innenfor avd. 2 var ikke av det beste og letteste å gå i gang. med. Høydedrag og store dalsøkk krevde et stort arbeid med planering og istandbringelse av veier. Fyllmasse ble en ettertraktet vare. Styret sendte en henvendelse til Oslo Renholdsverk, avd. Gaterenhold, for å få en mer planmessig levering av «sopen»:

«I det vi takker for den interesse og velvilje som hittil er vist oss når vi har fått tilkjørt gatesop, — tillater vi oss å rette en appel til Dem om:

Og ikke la kjørerne legge fyll på andre steder enn det som styret anviser. Forholdet er nemlig at en del av parselleierne selv oppsøker kjørerne for å få fyll. Dette er meget uheldig, — for vårt behov for sådan fyll er meget stort, og styret plikter å fordele den på de steder som trenger den mest. Vår anviser — avd.formann A. Paulsen, parsell 355 vil være til stede og anvise plassen.»

Dette forteller en del. I denne forbindelse bør det også nevnes at 14 parseller som var stukket ut av kommunen nærmest var ubrukelige. Men ved hjelp av kolonistene — ved pliktarbeid og ordinær innsats — lyktes det å få disse parsellene til noen av avdelingens beste.

Kvinneforeningen

ble stiftet den 23. august 1938. Initiativtaker var den dyktige og dynamiske fru Strøm. Hun ble da også foreningens første forkvinne.

Opp gjennom årene har foreningen betydd mye for trivselen innen hagen. — Mange er de gaver den har skjenket avdelingen, — både i kontanter og i form av utstyr til styrehytta og senere forsamlingshuset.

Forsamlingshuset

Historien om «Huset» på 2'ern er et kapittel for seg. — Den 16. august 1953 ble byggekomiteen valgt og konstituerte seg med følgende: Wiggo Halvorsen, formann, Theodor Dyrberg, sekretær og Hjalmar

Kvinneforeningen på avd. 2 i 1960.

Edstrøm, kasserer. Komiteens øvrige medlemmer ble: Arne Fossum, Gudrun Gjertsen, Sverre Jensen og Hans Kopperud. — Det viste seg snart at medlemmene i avd. 2 hadde vært meget heldige med valget av den driftige formann, Wiggo Halvorsen og hans aktive medarbeidere. — Allerede den 20. sept. s.å. ble tomten som lå øverst i «Plommehagen» målt opp og plasseringen av «Huset» avmerket. — Arkitekt Alf Agnes, Møllergt. 12, fikk i oppdrag å utarbeide de nødvendige tegninger. Den 15. november 1953 forelå alle papirene vedrørende byggeløyve. — I sannhet en hurtig behandling fra så vel de kommunale myndigheter, som fra byggekomiteens side.

På medlemsmøte våren 1954 kunne formannen meddele at alle papirer og tillatelser var i orden når det gjaldt byggingen av forsamlingshuset. Det var i korthet: Byggebeskrivelse, byggemelding, skriv fra Oslo byplankontor, Bygningssjefen, Oslo Helseråd, Oslo Brannvesen, Oslo vann- og kloakkvesen, osv., osv.

For å dekke omkostningene ved byggingen av forsamlingshuset eide avdelingen en styrehytte som ble solgt for 5000 kroner, et byggefond på kr. 1500, gave fra Avdeling 2's kvinneforening kr. 4000. Altså alt i alt en aktiva på 10.500 kroner. — En lotterikomité var også

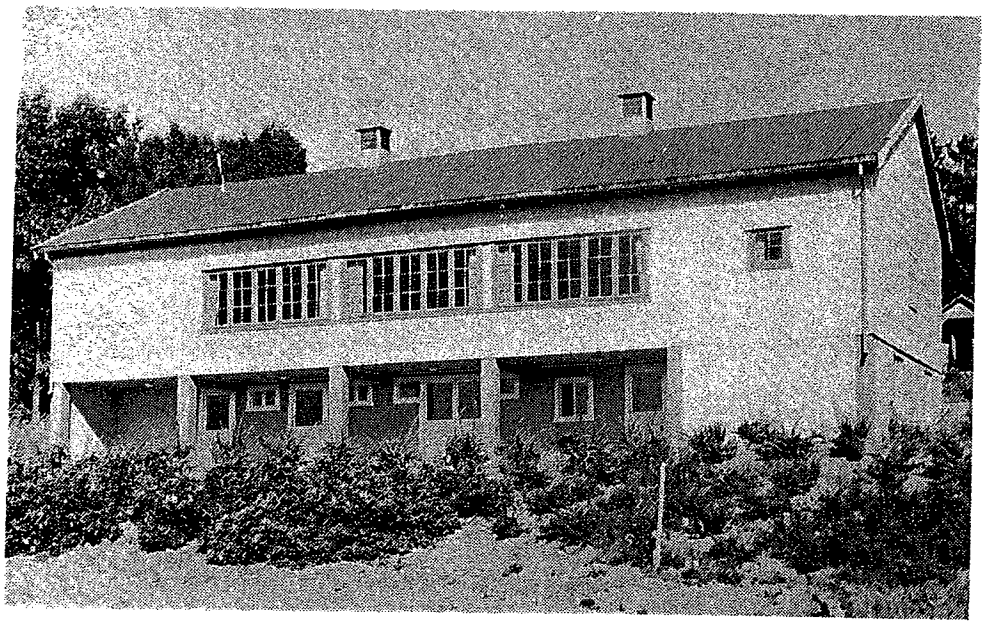

Forsamlingshuset sto ferdig høsten 1958.

nedsatt for å skaffe midler som skulle stilles til disposisjon for byggekomiteen.

Søndag den 16. mai 1954 ble byggearbeidet påbegynt. — 21. august 1955 var det stor fest i forbindelse med «kranseskål». Bordene som var dekket foran forsamlingshuset var flombelyst under selve festen og en tid fremover. — St. Hans-festen 1956 ble feiret i eget hus med ca. 200 deltakere. Den 18. august samme år ble det feiret 25-års jubileum for Avd. 2 med en del innbudte. — Byggekomiteen overleverte forsamlingshuset til avdelingen den 23. august 1958. Det gjensto riktignok en del arbeid, men selve huset var i forsvarlig og brukbar stand.

I jubileumsåret 1980 har avdelingen på nytt tatt et løft. Huset er blitt isolert og panelt utvendig. Nye Termopanvinduer er satt inn. Vår neste oppgave blir å isolere under-etasjen og kjøkkenet. Ja, — det blir virkelig en «Solvang Storstue».

Regulering av Sognsveien

Avdeling 2 ble særlig berørt av denne omleggingen. Flere hytter måtte flyttes og parsell-leierne måtte etablere seg på nye tilviste tomter. Dette var ikke særlig hyggelig for de som ble berørt av reguleringen.

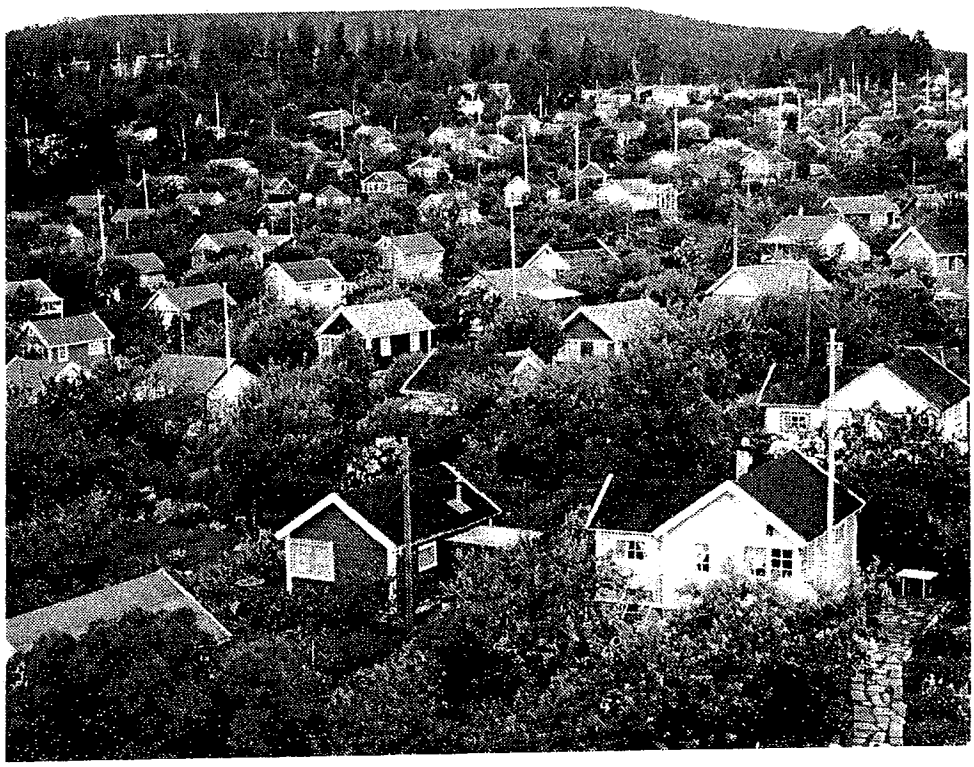

Utsyn over en del av avd. 2. Bildet er tatt fra Studentbyen.

Imidlertid fant de seg forholdsvis fort til rette på de nye steder. Den økende trafikken i Sognsveien ble den gang og er den dag i dag til stor sjenanse for de som grenser til veien.

Vannsaken

Dette er en av de mange store sakene som avdelingen har arbeidet intenst med. Å skaffe vann fram til alle parsellene har vært et sentralt spørsmål og en stadig aktuell sak.

I 1970-årene gikk avdelingen inn for hel fornyelse av det gamle vannrør-nettet. — Det nye rørnettet som ble lagt er av plast og ble lagt ca. 10 cm ned i bakken. Alle kolonistene er nå garantert vann. Dette var et stort løft — men det var et arbeid som avdelingens medlemmer vil ha glede og nytte av i mange år fremover.

Fra stiftelsen av Solvang Kolonihager avd. 2 i 1930 og fram til jubileumsåret i 1980 har følgende fungert som avdelingens formenn:

1931—32:	Alf Paulsen	1958—59:	Th. Dyrberg
1933—34:	Emil Paulsen	1960—61:	O. Schau
1935—36:	Ø. Christensen	1962—63:	Th. Dyrberg
1936—37:	W. Monsen	1963—64:	B. Guthu
1938—39:	T. Ruud	1964—65:	J. Schramm
1939—40:	Wiggo Halvorsen	1966—67:	R. Stensland
1941—42:	J. Ø. Wahlgren	1968—72:	Gunnar Sørhus
1943—44:	Alf Paulsen	1973—77:	Reidar Ottesen
1945—52:	Emil Paulsen	1978—80:	Jan M. Hoel
1953—57:	Wiggo Halvorsen	1980— :	Håkon Rennemo